

Generation What?¹: Relatie met ouders

In onderzoek is reeds heel wat aandacht uitgegaan naar de ouder-kind relatie, daar het een belangrijke invloed uitoefent op de psychosociale ontwikkeling van adolescenten. Zo zou een betere band en een sterkere opvolging door ouders samenhangen met een hoger subjectief welbevinden bij jongeren (De Witte, Hooghe & Walgrave, 2000; Op De Beeck, 2010). Daarnaast zou het positief samenhangen met diverse schoolgerelateerde aspecten zoals het schoolwelbevinden, de academische motivatie en het academisch en arbeidsmarktgericht toekomstperspectief (Cardoen, Geinger, Bradt & Van de Walle, 2013; Van Droogenbroeck, 2013). Verder kan de kwaliteit van de ouder-kind relatie de invloed van andere, meer structurele gezinskenmerken mediëren. Zo stelt men in het JVGG-onderzoek vast dat scheiding pas een effect heeft op de psychosociale ontwikkeling bij adolescenten voor zover het een impact heeft op de opvoedingsstijlen die ouders hanteren (Vandoorne, Decaluwé & Vandemeulebroecke, 2000).

De volgende stellingen en vragen uit de *Generation What* bevraging werden meegenomen:

- Steunen je ouders je in je beslissingen? (ja/nee)
- Hoe is je relatie met je ouders? (onbestaand/heel gespannen/zozo/cool/ideaal)
- Zijn je ouders trots op wat je voorlopig al hebt bereikt? (ja/nee)
- Praat je over je relaties met je ouders? (ja/nee)
- Ben je vrienden op facebook met je ouders? (ja/nee)

De eerste drie stellingen kunnen gezien worden als een peiling naar de emotionele betrokkenheid van de ouders en de interactie tussen de jongere en zijn/haar ouders. De laatste stelling peilt eerder naar de opvolging door ouders: of de ouders op de hoogte zijn van het doen en laten van de jongere. De vierde stelling zit een beetje tussen beide.

¹ Generation What – Vlaanderen: Technisch Rapport

http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/files/Generation_What_-_Technisch_Rapport.pdf

In wat volgt geven we eerst een kort overzicht van de literatuur rond deze thematiek, waarbij we de zonet vermelde dimensies (ouderlijke betrokkenheid en opvolging) in het achterhoofd houden. Vervolgens overlopen we de vermelde *Generation What* stellingen. In het besluit maken we de vergelijking met ander reeds gevoerd onderzoek naar deze thematiek.

Eerder onderzoek rond de ouder-kind relatie toont aan dat er verschillen kunnen zijn in de wijze waarop aan deze relatie wordt vormgegeven volgens een aantal achtergrondkenmerken, met name gender, statuut, leeftijd en opleidingsniveau. Zo beschrijven verschillende auteurs dat adolescente meisjes meer communiceren met hun ouders, meer vertellen tegen de ouders en hechtere banden met de ouders onderhouden dan jongens (bv. Finkenauer, Engels, Banje & Meeus, 2004; Keijsers, Branje, Van der Valk & Meeus, 2009; Kerr & Stattin, 2000). Stattin en Kerr (2000) wijzen er daarenboven op dat ouders meer controle uitoefenen op adolescente meisjes. Naast gender, kunnen er verschillen zijn in de wijze waarop jongeren de ouder-kind relatie percipiëren naargelang het statuut van de jongere. Studerende jongeren zijn immers nog sterk (financieel) afhankelijk van ouders, in tegenstelling tot werkende jongeren die meer (financiële) autonomie hebben. Dit kan een uitwerking hebben op de relatie tussen jongeren en hun ouders (Du Bois-Reymond, 1998). Verwacht kan immers worden dat ouders van studerende jongeren hun kinderen sterker opvolgen, wat ook een impact kan hebben op de wijze waarop jongeren de relatie met hun ouders beschouwen. Wat betreft leeftijd kunnen we verwijzen naar Geuzaine, Debry en Liesens (2000) die in hun studie beschrijven dat in de adolescentie de afstand tussen jongeren en hun ouders toeneemt, hoewel dit volgens de auteurs niet impliceert dat adolescenten de relatie met hun ouders als minder positief gaan beoordelen. Aan het eind van de adolescentieperiode – of aan het begin van het volwassen leven – zou de hechte band tussen ouders en kinderen zich herstellen, aldus Geuzaine en collega's (2000). Tot slot kan verwacht worden dat er verschillen zijn tussen lager opgeleide jongeren en hoger opgeleide jongeren. Het opleidingsniveau van jongeren is een belangrijke indicator voor de sociaal-economische positie van het gezin en tal van onderzoek heeft reeds gewezen op verschillen in opvoedingsstijl naargelang de sociaal-economische achtergrond van het gezin. De opvoedingsstijl van hogere sociale klasse ouders wordt veelal omschreven als een autoritatieve opvoedingsstijl. Timmers-Huigens (2004) beschrijft dat deze opvoedingsstijl gekenmerkt wordt door gelijkwaardigheid en onderhandeling. Het is een opvoedingsbenadering waarbij rekening gehouden wordt met de wensen van zowel ouders als kind en waarbij bij conflicterende ideeën stevast gezocht wordt naar een compromis (Timmers-Huigens, 2004). De tegenpool van een autoritatieve opvoedingsstijl is een autoritaire opvoedingsbenadering, wat inhoudt dat er een ongelijke verhouding is tussen ouder en kind. In dergelijke opvoedingshuishouding wordt er vooral in overeenstemming met de wensen van de ouder gehandeld (Timmers-Huigens, 2004). Hoewel de autoritatieve opvoedingsstijl zich reeds verspreid heeft onder

alle lagen van de bevolking, wijst Timmers-Huigens (2004) erop dat lagere sociale klasse gezinnen nog steeds iets minder gebruik maken van deze opvoedingsstijl, wat mogelijks te maken heeft met de meer complexe levensomstandigheden waarin kinderen in deze gezinnen opgevoed worden (Van Crombrugge, 1999). Op basis van eerder werk kan verwacht worden dat jongeren in gezinnen met een autoritatieve opvoedingsstijl de relatie met de ouders als meer positief beoordelen.

In de onderstaande grafieken gaan we in op de *Generation What* stellingen, waarbij we gaan kijken naar verschillen volgens de beschreven achtergrondkenmerken.

Steunen je ouders je in je beslissingen?

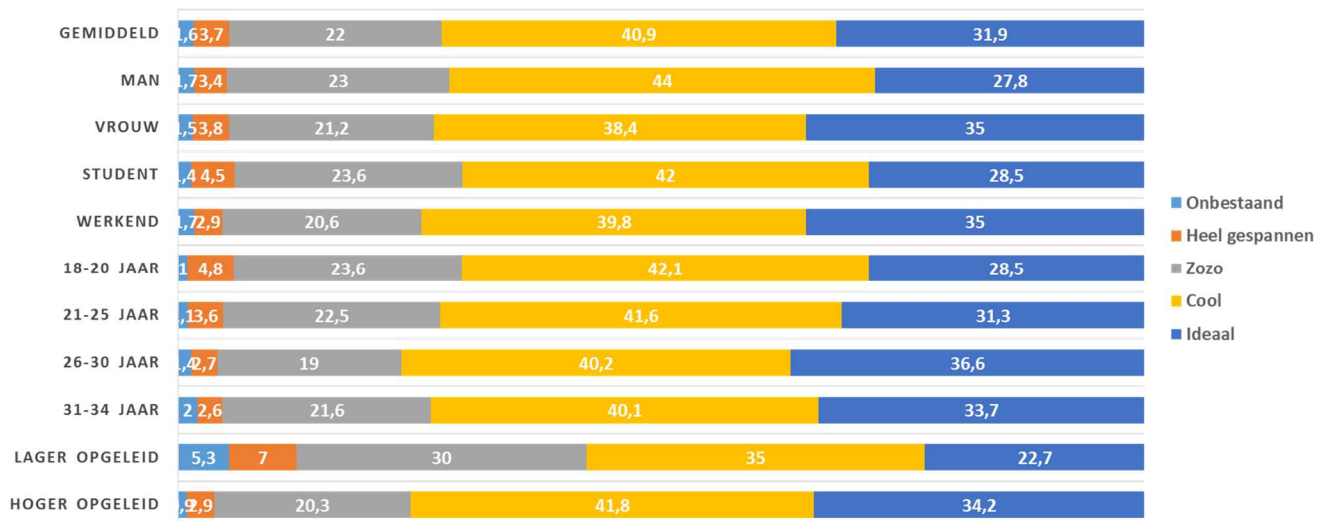
Ruim 90% van de *Generation What* jongeren geven aan dat hun ouders hun steunen in hun beslissingen. Daarbij zijn er weinig verschillen wat betreft jongen-meisje, statuut en leeftijdscategorie. Opleidingsniveau is echter wel belangrijker. *Generation What* jongeren die lager opgeleid zijn rapporteren bijna drie keer zo vaak (17.7% tegenover 6.4%) dat hun ouders hun niet steunen in hun beslissingen in vergelijking met *Generation What* jongeren die hoger opgeleid zijn.

Figuur 1 Steunen je ouders je in je beslissingen? (N=27.096)

Hoe is je relatie met je ouders?

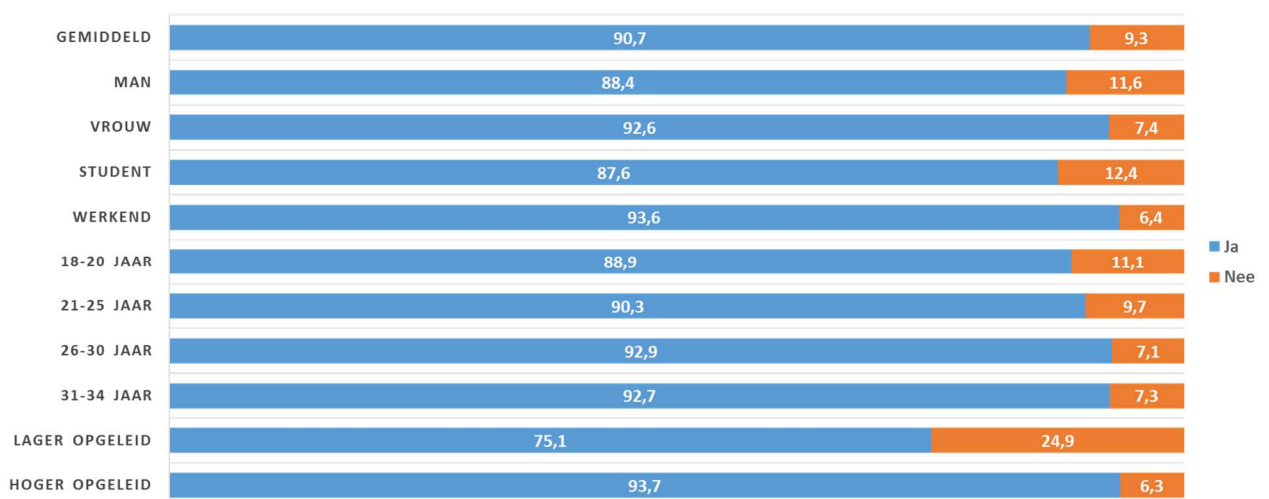
De *Generation What* jongeren staan over het algemeen zeer positief ten aanzien van hun relatie met ouders, daar het merendeel van de *Generation What* jongeren de relatie met ouders als 'cool' of 'ideaal' (72,8% van de *Generation What* jongeren) beschouwt. Vrouwelijke, werkende en oudere (vanaf 26 jaar) deelnemers beoordelen de relatie vaker als 'cool' en/of 'ideaal' dan mannelijke, studerende en jongere deelnemers (18 tot 25 jaar). Opleidingsniveau is opnieuw belangrijker: van de laagstopgeleide deelnemers geeft 42,3% aan dat de relatie met de ouders 'onbestaand', 'gespannen' of 'zozo' is, in vergelijking met slechts 24% van de hoger opgeleide deelnemers.

Figuur 2 Hoe is je relatie met je ouders? (N=26.848)

Zijn je ouders trots op wat je voorlopig al hebt bereikt?

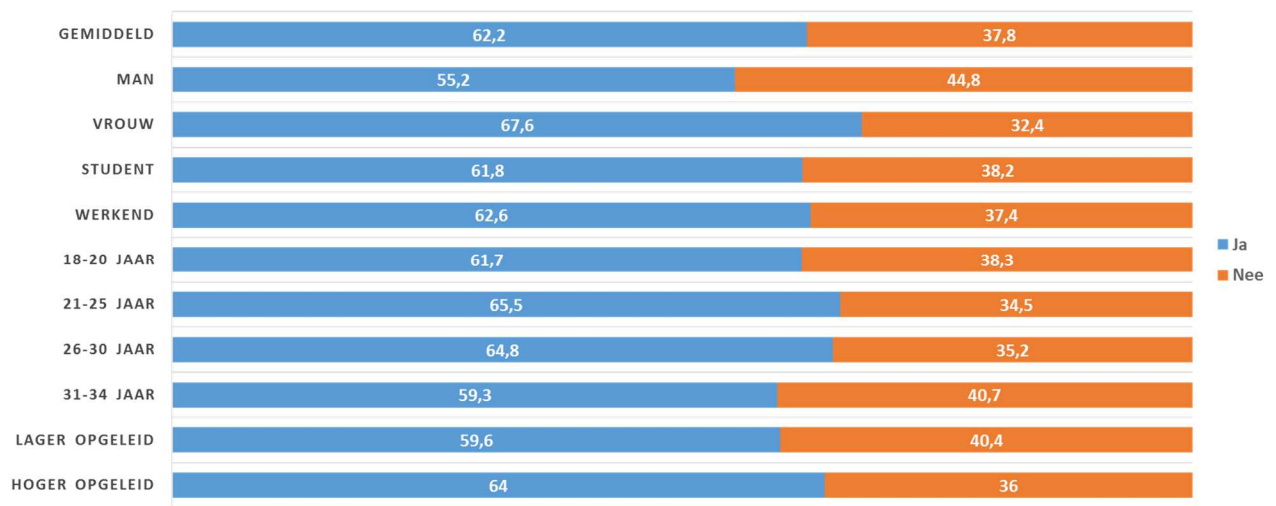
Maar liefst 90% van de jongeren geven aan dat hun ouders trots zijn op wat zij voorlopig al hebben bereikt. Vrouwelijke, werkende en oudere deelnemers aan de *Generation What* enquête, geven vaker aan dat hun ouders trots zijn op wat zij voorlopig al hebben bereikt dan mannelijke, studerende en jongere deelnemers aan de *Generation What* enquête. Het opleidingsniveau van de respondenten is opnieuw belangrijker: het aantal laagopgeleide deelnemers dat aangeeft dat hun ouders niet trots zijn op wat zij voorlopig al hebben bereikt is bijna vier keer zo hoog dan het aantal hoger opgeleide deelnemers (24.9% tegenover 6.3%).

Figuur 3 Zijn je ouders trots op wat je voorlopig al hebt bereikt? (N=27.230)

Praat je over je relaties met je ouders?

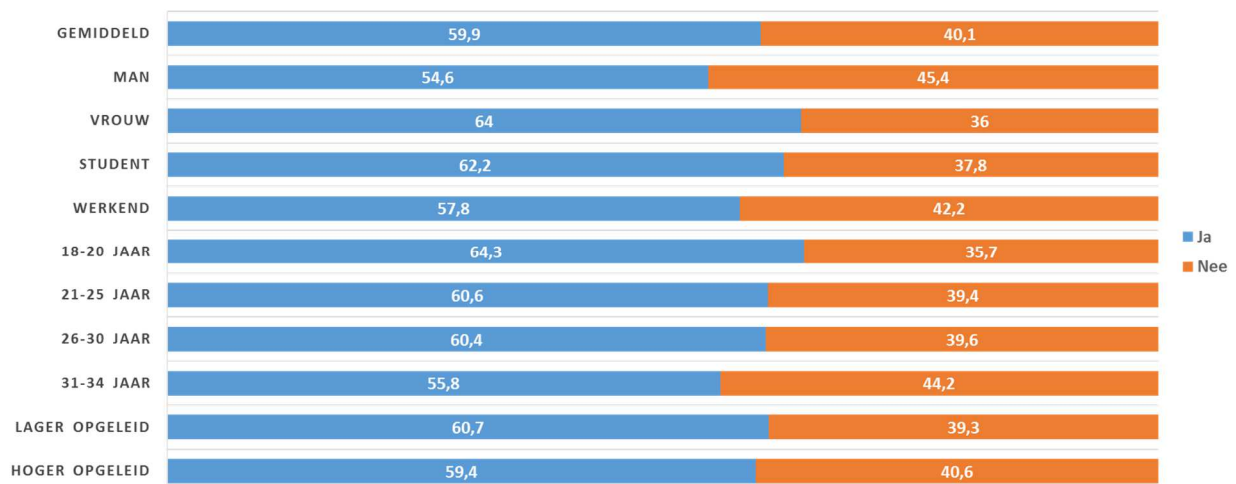
Over de stelling 'praat je over je relaties met je ouders?' zijn de meningen wat verdeeld: de meeste *Generation What* respondenten (62%) geven aan te praten over relaties met de ouders, maar er is duidelijk ook een grote groep *Generation What* respondenten (bijna 38%) die aangeeft dit niet te doen. Dit zijn dan vooral mannelijke respondenten, alsook de jongste maar ook de oudste leeftijdsgroep van respondenten. Er zijn weinig verschillen naargelang het statuut van de jongere. Ook opleidingsniveau blijkt hier minder belangrijk te zijn, in vergelijking met de vorige stellingen.

Figuur 5 Praat je over je relaties met je ouders? (N=26.157)

Ben je vrienden op facebook met je ouders?

De grafiek toont aan dat 60% van de *Generation What* deelnemers vrienden is op facebook met de ouders. Van de *Generation What* deelnemers zijn vrouwen en studenten eerder bevriend op facebook met de ouders dan mannen en werkenden. Het aantal *Generation What* deelnemers dat aangeeft vrienden te zijn met de ouders op facebook daalt naargelang de leeftijd van de respondenten. De verschillen naargelang opleidingsniveau zijn ditmaal veel kleiner.

Figuur 4 Ben je vrienden op facebook met je ouders? (N=25.856)

Conclusie

De relatie met ouders hebben we in kaart gebracht via de stellingen 'Steunen je ouders je in je beslissingen?', 'Hoe is je relatie met je ouders?', 'Zijn je ouders trots op wat je voorlopig al hebt bereikt?', 'Praat je over je relaties met je ouders?' en 'Ben je vrienden op Facebook met je ouders?'. De data tonen aan dat de *Generation What* jongeren over het algemeen een goede relatie hebben met hun ouders. Dit is dan ook in lijn met onderzoek dat aantoont dat de grote meerderheid van de adolescenten de relatie met ouders als bevredigend percipieert (Steinberg, 2001). De data suggereren echter wel dat de relatie met de ouders bij lager opgeleide *Generation What* jongeren iets 'moeilijker' verloopt. We zagen immers dat zij vaker (hoewel het nog steeds een minderheid van de lager opgeleide *Generation What* jongeren betreft (20%)) aangaven dat hun ouders hen niet steunen in hun beslissingen en dat zij niet trots zijn op wat zij al bereikt hebben, wat in lijn was met de vaststelling dat de relatie met ouders door hen vaker als 'onbestaand', 'gespannen' of 'zozo' werd omschreven. Ook bijkomende analyses op basis van JOP-data illustreren dat lager opgeleide jongeren de relatie met zowel vader als moeder als minder responsief beschouwen dan hoger opgeleide jongeren. De *Generation What* data suggereren verder dat hoewel de meerderheid van de *Generation What* jongeren de ouders toelaten in hun leefwereld (daar zij met de ouders praten over relaties en vrienden zijn met de ouders op facebook) er toch ook een grote groep is (ongeveer 40% van de jongeren) die de ouders op een zekere afstand lijkt te houden. De resultaten suggereren dat vooral bij de *Generation What* meisjes de ouders kennis hebben over hetgeen wat er speelt bij hun dochters, daar een hoger percentage *Generation What* meisjes aangeeft bevriend te zijn met de ouders op facebook en te praten over relaties met de ouders. Dit kan dan ook gezien worden als een bevestiging van eerder onderzoek van Finkenauer, Engels, Banje en Meeus (2004), Keijsers, Branje, Van der Valk en Meeus (2009), Kerr en Stattin (2000) en Stattin en Kerr (2000)

De kernbevinding die we weerhouden op basis van de *Generation What* cijfers is dat jongeren over het algemeen een goede relatie hebben met de ouders. Hoewel er in het verleden sterk gefocust werd op de conflictueuze aard van de relatie tussen jongeren en ouders, bevestigen de *Generation What* data recentere bevindingen uit de literatuur dat jongeren tijdens en na de adolescentieperiode een goede band met de ouders behouden (cf. Cops, 2013; Steinberg, 2001).

Referenties

- Cardoen, D., Geinger, F., Bradt, L. & Van de Walle, T. (2013). Het academische en arbeidsmarktgerichte toekomstperspectief van Antwerpse en Gentse jongeren. Een kwestie van opvoedingsstijlen? In N. Vettenburg, M. Elchardus, J. Put & S. Pleysier (eds.). *Jong in Gent en Antwerpen. Bevindingen uit de JOP-monitor Antwerpen-Gent* (pp. 99-122). Leuven: Acco.
- Cops, D. (2013b). *De invloed van ouderlijke responsiviteit en ouderlijke responsiviteit en ouderlijke opvolging op de leefwereld van de (grootstedelijke) jeugd*. (Ad hoc onderzoeksnota januari 2013). Leuven: Leuvens Instituut voor criminologie, Katholieke Universiteit Leuven. Geraadpleegd via http://www.jeugdonderzoekplatform.be/publicaties/Ad_hoc_opdracht_ouders.pdf
- Cops, D., Op De Beeck, H., Pleysier, S. & Put, J. (2012). Cultureel-religieuze verschillen in de rapportage van het subjectief welbevinden bij Brusselse jongeren. In I. Glorieux, J. Siongers en W. Smits. (Eds.) *Cultuursociologie buiten de lijnen*. (pp. 138-160). Tielt: Lannoo Campus.
- De Witte, H., Hooge, J. & Walgrave, L. (eds.) (2000). *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst*. Leuven: Universitaire pers.
- Du Bois-Reymond, M. (1998). 'I don't want to commit myself yet': young people's life concepts. *Journal of Youth Studies*, 1(1), 63-79.
- Finkenauer, C., Engels, R. C. M. E., Branje, S. J. T. & Meeus, W. (2004). Disclosure and relationship satisfaction in families. *Journal of Marriage and Family*, 66, 195-209.
- Geuzaine, C., Debry, M., & Liesens, V. (2000). Separation from parents in late adolescence: The same for boys and girls? *Journal of Youth and Adolescence*, 29(1), 79-91.
- Keijsers, L., Branje, S. J. T., Van der Valk, I. E. & Meeus, W. (2009). Mag ik even met je praten? Ouder-kind communicatie en delinquentie bij adolescenten. *Pedagogiek*, 29(2), 111-123.
- Kerr, M. & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment: further support for a reinterpretation of monitoring. *Developmental Psychology*, 36(3), 366-380.

- Op de Beeck, H. (2009). Welbevinden van Vlaamse jongeren: In: Vettenburg, N., Declerck J., Siongers J. (Eds.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2.* (pp. 213-238). Leuven: Acco.
- Stattin, H. & Kerr, M. (2000). Parental monitoring: a reinterpretation. *Child Development*, 71(4), 1072-1085.
- Steinberg, L. (2001). We know some things: parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11 (1), 1-19.
- Timmers-Huigens, D. (2004). *Opvoeden praktisch bekeken: vraagbaak voor opvoedingsondersteuning.* Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Van Crombrugge, H. (1999). De gezinspedagogische betekenis van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. . In: M. Bouverne-De Bie, C. Gruwez, K. Nys, H. Van Crombrugge & G. Verschelden (Eds.). *Het gezin en de rechten van het kind.* (pp. 13-58). Leuven: Acco.
- Van Droogenbroeck, F. (2013). Aan motivatie geen gebrek. De academische motivatie en waardering bij allochtonen en autochtonen. In: N. Vettenburg, M. Elchardus, S. Pleysier & J. Put (eds.). *Jong in Gent en Antwerpen. Bevindingen uit de JOP-monitor Antwerpen-Gent* (pp. 79-98). Leuven: Acco.
- Vandoorne, J., Decaluwé, L. & Vandemeulebroecke, L. (2000). Het gezin. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (eds.). *Jongeren in Vlaanderen: gemeten geteld. 12- tot 18- jarigen over hun leefwereld en toekomst* (pp. 59-79). Leuven: Universitaire Pers Leuven.

Contact:

Annelore Van der Eecken

Vakgroep Sociaal Werk en Sociale Pedagogiek – Universiteit Gent

Henri Dunantlaan 2, 9000 Gent

Annelore.vandereecken@ugent.be

Tel: 09/264.62.92